

Цветя, 80-те г. на XXв

ПОСЛАНИЕТО НА ДЕЧКО УЗУНОВ

На 23 февруари 2008 г. в Изложбена галерия „Шипка” 6 беше открита изложба на тема ПОСЛАНИЕТО по повод 110 години от рождението на Дечко Узунов (1899-1986)

Живот в дати

1899, 22 февруари — роден в град Казанлък
 1916 — постъпва в Първа мъжка гимназия в София
 1919 — явява се на приемни изпити в Държавното художествено училище в класа на проф. Петко Клисуров
 1922-1924 — следва в ателието на проф. Карл фон Маар в Мюнхенската академия
 1924 — завръща се в България; дипломира се в Художествената академия при проф. Стефан Иванов
 1927 — участва в Първата обща художествена изложба — София

1937 — избран е за професор в Художествената академия в София
 1939 — създава витраж за заседателната зала на Българската народна банка и стенопис за тържествената зала на Съдебната палата
 1945-1951 — Ректор на Художествената академия в София;
 1951 — открива самостоятелна изложба в Москва
 1957-1959 — Директор на Националната художествена галерия, София
 1965-1968 — Председател на Съюза на българските художници
 1972 — открива самостоятелна изложба в Мюнхен
 1976-1978 — на Осмия конгрес на Международната асоциация за пластични изкуства към ЮНЕСКО (AIAP) в Багдад е избран за Председател, след това и за почетен президент на асоциацията

1973 — избран от Българската академия на науките за академик

1980 — носител на ордена „Офисие Д'Ар Е Летр на Министерството на културата на Франция

1983 — избран за почетен член на Художествената академия на СССР; получава наградата на Съюза на българските художници за декоративно и монументално изкуство „Илия Петров”

1984 — Юбилейна изложба в СБХ по случай 85-годишнината на твореца

1986, 26 април — умира в София

1999 — обявен от ЮНЕСКО за „Световна личност на годината” по повод 100 години от рождението му

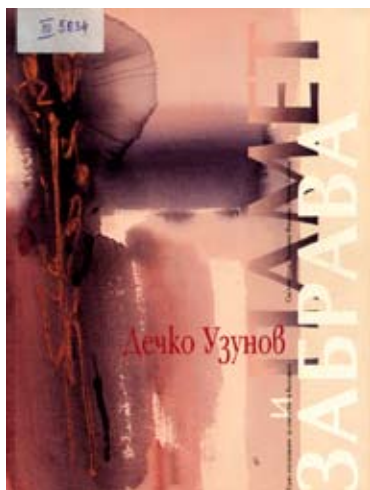
Художникът в ателието си

Ако за Пикасо казват, че „си е присвоил цялото минало столетие”, за нас това се отнася за Дечко Узунов.

Минал през всички течения в изкуството, без да се определи към някое от тях, преживял остаряването на собствените си ученици и смятащ най-младите за свои, дарен от съдбата да премине през живота и кървавия ХХ век без трагични моменти в своя собствен живот, допринесъл най-много за европеизацията на българското изкуство, запазвайки почитта и обичта към своята страна и традиции, издигнал се до най-високия пост на Международната асоциация за пластични изкуства (АИАР) към ЮНЕСКО и играещ ролята на консолидиращ интелегентите от всички гилдии в България, приемащ изкуството като забава и висша форма на естетизация в заобикалящия ни свят, одухотворил дори идиота (Вечерня, 1926 г.), притежаващ изтънчена чувствителност и вкус, ловящ мига в живота и в природните състояния, заливащ със светлина формите на битието, съхранил до края тънката еротична тръпка в голите тела, дематериализирани до степен на живописни видения при явно влечение към иреалното и отвъдното (още от бохемските години в Мюнхен — Черно, 1923 г.), към митичното и тайнственото без болезненост и страх, впечатляващ с аристократичната си осанка, с изящно чувство за хумор, държащо го винаги над злободневното и довело го до библейска мъдрост, достигнал до тази точност на четката, която може да се сравни само с категоричността на японската калиграфия, останал докрай извън чувството за завист, смятайки го за братоубийство, зложено още в клетките на първите хора (Кайн и Авел). Това бе бай Дечко. Валидно ли е сега неговото послание? И какво е то?

Слово на проф. д-р Аксиния Джурова, произнесено при откриване на изложбата „Посланието“

Дечко Узунов. Памет и забравата : Едно изследване за изкуството в България / Авт. и състав.: Аделина Филева, Ирина Генова; Фотограф: Владимир Алексеев ; Худ.: Надежда Ляхова. — София : АРС МИЛЕНИУМ МММ, 2003. — 312 с. ISBN 9549086658

(Книгата се намира във фонда на Централната библиотека на БАН)

ОБРАЗЪТ НА ДЕЧКО УЗУНОВ

Аделина Филева — директор на Софийската градска художествена галерия

Автопортрет, 1983 г.

Божество (Индия) 1980/81 г.

нас, човешките образи са като видения, за да превърне накрая света в космически багри и светлини. Виденията за живота — монументално или деликатно нежно, е все така интересно, красиво, феерично за художника, дори когато е станало драматично. Обрисувайки света, Дечко Узунов ни оставя в напрежение, познавайки изкуството, да приключи действието в своите творби сякаш преди спускането на завесата, преди края на спектакъла, без да е разказал всичко. Остава ни сами с нашите съмнения и мисли за създаденото от него изкуство”.

(Из „Дечко Узунов. Памет и забарава”, с. 18)

„... Автопортретът може да отразява личната оценка на твореца за себе си, за своята роля в света, своите творчески принципи. Може да се стреми към възвисяване или разобличаване, самолюбуване или изследване на различни състояния. Може да митологизира себе си. Но може да бъде и нещо съвършено различно, така както е сътворил своите автопортрети Дечко Узунов. Автопортрети — размисъл, съмнение, философия. Автопортрети, които да съдържат целия жизнен опит на един човек и неговата съдба в едно изражение, в един поглед, в едно състояние. Автопортрети, в които обобщава взаимодействието на реалното с отвъдното, на сегашния и минал опит, на мигновеното и трайното.

Не само в своите автопортрети Дечко Узунов създава ярки и запомнящи се образи. През всичките творчески десетилетия той ще превръща материалното в художествено видение. По натура или без натура, по памет или въображение творбите му ще запазват силата и първоначалния характер на сякаш създадени за един миг. Ще рисува до края на своя живот. Навършил 85 години, творческата му енергия още не е изчерпана. Все едно какво ще създава — портрет, фигурална композиция, натюрморт, пейзажи, алафранги, асоциации за портрети, абстрактни композиции и др., той ще го върши с майсторска ръка. Ако има някаква разлика между младите и късните му години, то тя не е в отслабването на силите, а в това, че след като е изпитал силата на удоволствието от вродената си дарба в изкуството, неговите форми, багри и ритъм, той предпочита да се отправи към по-прости и по-мъчни неща. Кръгът на това изкуство сякаш постепенно се затваря. Пейзажите му се отдалечават, стават недостижими. Голите тела постепенно се обръщат с гръб към

Спомен, края на 70-те години на XX в.

Портрет на млада жена, 1943 г. (фрагмент)

Портрет на Кръстьо Сарафов в ролята на Фалстаф, 1930 г.

Птици, 80-те г. на XX в.

